

Paraša: Bo

6 149 písmen

1 655 slov

106 veršů

207 řádek

20 micvot

וּמֹשֶׁה וְאַהֲרֹן עָשׂוּ אֶת־כָּל־הַמִּצְוֹתִים הָאֵלֶּה לְפָנַי פְּרַעַה וַיַּחֲזֹק
יְהוָה אֶת־לֵב פְּרַעַה וְלֹא־שָׁלַח אֶת־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מֵאֶרְצוֹ:

A ačkoli Moše a Aharon učinili před faraonem všechny tyto divy, Hospodin zatvrdil faraonovo srdce a nepropustil syny Jisra'ele ze své země.

Sidra pro tento týden: Bo**1. alija (Šemot 10:1–10:11)**

Moše a Aharon faraona znovu varují, aby nechal Jisra'el odejít, jinak Egypt stihne osmá rána. Tentokrát i faraonovi služebníci radí svému panovníkovi, aby Hebrejcům vyhověl. Faraon ale odmítne a navrhne, že pustí jen muže, a to jen na tři dny.

2. alija (10:12–23)

8. rána: Moše pozvedne svou hůl nad Egypt a východní vítr přičene hejna kobylek, která požerou všechnu úrodu. Dokonce i tu, která vyrostla po krupobití. Faraon znovu připustí, že zhřešil a požádá Mošeho a Aharona, aby se modlili za konec této rány. Moše mu vyhoví a Bůh sešle západní vítr, který kobylky smete do rákosového moře. Faraon svůj slib ale poruší i tentokrát.

9. rána: Moše vztáhne svou ruku k nebesům a na tři dny sestoupí na celý Egypt, vyjma domů Jisra'ele, neproniknutelná temnota.

3. alija (10:24–11:3)

Faraon nabídne Mošemu, že svolí k odchodu Jisra'ele na tři dny do pouště pod podmínkou, že jeho dobytek zůstane v Egyptě. Moše tuto variantu odmítá, neboť dobytek je zapotřebí k obětem. Faraon tak k propuštění souhlas nedá a Mošeho vyžene se slovy: „Nechod' mi už na oči, jinak zemřeš.“ Moše mu odpoví, že jeho tvář už faraon skutečně nikdy nespátí.

4. alija (11:4–12:20)

Moše faraona naposledy varuje před desátou ranou. **4. micva:** Ustanovení novoluní měsíce nisanu jako počátku prvního měsíce roku. **5. micva:** Každá rodina si má vzít 10. dne prvního měsíce jehně, 14. dne jej porazit a jeho krevi potřít veřeje a překlad dveří u svého domu. **6. micva:** Maso tohoto jehněte je třeba sníst opečené na ohni, s nekynutým chlebem a hořkými bylinami. **7. micva:** Maso oběti nesmí být vařené ani syrové. **8. micva:** Z masa oběti nesmí nic zůstat do rána (notar), zbytky je třeba spálit v ohni. Krev na dveřích má sloužit jako znamení, aby Bůh přeskočil domovy Jisra'ele, až bude pobíjet všechny prvorozené Egypta. Ustanovení patnáctého dne prvního měsíce jako svátku, který bude oslavován po všechna následující pokolení. **9. micva:** Odstranění kynutého a kvašeného (chamecu) z domovů. **10. micva:** Příkázání jíst nekynutý chléb (maca).

11. micva: Nařízení zakazující výskyt chamecu v domovech po celých sedm dní svátku Pesach. **12. micva:** Zákaz konzumace chamecu.

Proč je micva, která zavádí kalendář, dána lidu právě v tento okamžik (předchází pokynům pro noc Exodu)? Jaký význam má kalendář pro lid? Jaký význam má židovský kalendář v našem životě dnes? Co o nás vypovídá? Jaký je rozdíl mezi 9. a 11. micvou?

5. alija (12:21–28)

Moše tlumočí zákony ohledně pesachové oběti starším Jisra'ele.

6. alija (12:29–51)

10. rána: O půlnoci projde Bůh Egyptem a pobije všechno prvorozené, od prvorozeného syna faraonova až po prvorozeného syna vězně a všechny prvorozené kusy dobytka. Faraon je zoufalý a přikáže, aby odešel z Egypta. Prostí Egypťané rovněž naléhají, aby Jisra'el odešel co nejdříve, a tak Jisra'elci nemají čas ani na to, aby jim vykynulo těsto na chléb. Pečou proto placky z nekynutého. Jisra'el odchází z města Rameses do Sukot po 430 letech pobytu v Egyptě. Oznámení dalších zákonů ohledně pesachové oběti: **13.–17. micva:** Pesachovou oběť nesmí jíst ani modloslužebník, ani cizinec, ani nájemný dělník, ani neobřezaný. Maso pesachové oběti nebude vynášeno z domu. Z pesachového beránka nebude zlomena žádná kost.

7. alija (13:1–16)

18. micva: zasvěcení prvorozených: každý prvorozený mužského pohlaví z lidí i zvířat patří Bohu za to, že nezemřel během desáté rány. **19.–20. micva:** opakovaný zákaz konzumace chamecu po sedm dní na památku východu z Egypta a zákaz vlastnění chamecu. **21. micva:** nařízení vyprávět dětem o východu z Egypta. **22.–23. micva:** Nařízení ohledně vykoupení a porážky prvorozeného osla. Jisra'el si má připomínat vyvedení z Egypta pomocí tfilin.

Haftara (Jirmejahu 46:13–28)

Proroctví popisuje zkázu Egypta po Nevuchadnecarově vpádu. Ačkoli všechny národy jednou zmizí v historii, Ja'akov (Jisra'el) přetrvá, i když za svou věčnou existenci bude muset platit tím, že bude snášet tresty za jakoukoli svou nepravost.

Není trest jako trest

„Neboj se, Ja'akove, služebníku můj, je výrok Hospodinův, poněvadž jsem s tebou“ (46:28)

Stejně jako paraša pro tento týden pokračuje ve výčtu ran, které postihly Egypt, vybírá i haftara text, který hovoří o potrestání Egypta, tentokrát o jeho definitivním pokošení. V Jirmejahově proroctví se nástrojem, kterým Bůh bude bít Egypt, stává babylónský král Nevuchadnekar – tentýž král, který má zničit Jeruzalém a první chrám.

V paraše Va-era jsme se věnovali otázce postavení Judska v době před zničením prvního chrámu, kdy bylo malým královstvím, které se ocitlo ve víru mezi dvěma světovými mocnostmi, Egyptem a Babylonií. Samozřejmě by bylo možné namítnout, že o Judsku nerozhodlo jenom jeho politické směřování a že by ho ani spojenectví s Nevuchadnecarem nezachránilo, neboť osud Judska byl kvůli mnoha jiným hříchům a proviněním již dávno předtím zpečetěn.

To je sice pravda – při četbě knih královských se nelze ubránit dojmu, že pouze sledujeme postupnou cestu ke katastrofě. Nedělá snad Jisra'el přesně to, před čím byl v Tóře mnohokrát varován?

Jenže Boží trest za neposlušnost není a nemusí být totíž co odsouzení k zániku. Trest pro Jisra'el je z úplně jiné kategorie než rány egyptské. Právě proto prorok Jirmijahu na závěr haftary dodává: „Proto se ani ty, můj služebníku Ja'akove, neboj, a neděs se, Jisra'eli, poněvadž tě zachráním ze vzdálených končin a tvé símě přivedu ze země zajetí a Ja'akov se vrátí v klidu a míru a nebude, kdo by jej už děsil. Neboj se,

Ja'akove, služebníku můj, je výrok Hospodinův, poněvadž jsem s tebou a učiním konec všem národům, kam jsem tě rozpýlil, s tebou však konec neučiním, ale podrobím tě spravedlivým trestům, bez nichž bych tě neočistil.“ (46:27–28)

Je zvláštní, že se právě v tuto chvíli hlas proroka obrací k praotci Ja'akovovi, který tou dobou už dávno není mezi živými. Prorok tak ale naráz promlouvá jak k jednotlivci, tak i k celému společenství. Národ, který oslovuje, čekají těžké časy, vyhnanství a poroba, kde nikdo nezůstane bez úhony, ani stát, ani jednotlivec.

Jirmijahu nám právě v tuto těžkou chvíli připomíná, že nikdy, ani v období naprostého zoufalství, nejsme sami. Vykoupení a obnova jsou možné – je zapotřebí „jen“ vůle a víry. Jak říká midraš Mechilta: Jisra'el byl z Egypta vykoupen díky tomu, že uvěřil.

Jirmijahova povzbudivá slova samozřejmě s sebou nesou i předzvěst trestů, bez nichž by se Jisra'el nemohl očistit od svých provinění. Avšak ani v tomto případě to není zlověstné, temné proroctví, jaké je adresováno Egyptu. Spíše připomíná chlácholivé napomenutí rodiče, rozzlobeného na své dítě, pro které chce jen to nejlepší a trest je to poslední, co mu chce uštedřit.

A svým způsobem můžeme závěr této haftary brát i jako předzvěst toho, co Jisra'el po odchodu z Egypta ještě čeká. Velký příběh o cestě za svobodou totiž teprve začíná.

